

РЕЦЕНЗИЯ

От доц. д-р Илинка Сергеева Терзийска,

катедра „Туризъм“ към Стопански факултет при ЮЗУ „Неофит Рилски“

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ в професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата

Тема на дисертационния труд: „МИГЪТ ЗА ЗЕМНИЯ РАЙ В ТУРИЗМА. СОЦИО-КУЛТУРНИ И АНТРОПОЛОГИЧЕСКИ АСПЕКТИ“

Докторант: Ива Иванова

Рецензент: доц. д-р Илинка Терзийска

1. Кратки биографични данни за докторанта

Ива Иванова получава бакалавърска степен по Културология в ЮЗУ „Неофит Рилски“ през 2011 г., последвана от магистърска степен по Културно наследство и културен туризъм в същия университет през 2013 г. От януари 2016 г. до юни 2016 г. е стипендиант по програма Еразъм в Университет за приложни науки – HUMAK, Финландия със сертификат за успешно завършено обучение по културен мениджмънт.

През 2014 г. получава Награда на Съюза на учените в България за най-добра публикация в рамките на Конкурса за млади учени.

В периода 2014-2017 работи като хоноруван асистент в катедра „Културология“ към ЮЗУ „Неофит Рилски“, член е на Съюза на учените в България.

2. Актуалност на темата

Представеният за разглеждане дисертационен труд на тема „Митът за земния рай в туризма. Социо-културни и антропологически аспекти“ изследва тема, която продължава да бъде изключително актуална в световен план, но все още пренебрегвана от академичната общност в България, въпреки нестихващите обществени дебати. Научните публикации, които разглеждат темата за автентичността в туризма, както и туристическата мотивация и преживявания като цяло, в страната са изключително малко. Същото се отнася и за проучвания, насочени към характеристиките на постмодерния туризъм.

3. Обща характеристика на дисертационния труд

Представеният дисертационен труд е с обем от 223 стр., от които 156 стр. основен текст и 45 стр. приложения (снимков материал, подкрепящ изложените в текста тези). Използваните литературни източници включват публикации както на български, така и на английски език (преобладават тези на чужд език); библиографията прави впечатление със своята пълнота и свидетелства за познаване на досегашните изследвания по темата.

В структурно отношение работата се състои от три глави, въведение и заключение, като съотношението на отделните части на текста е балансирано и последователно се представят основните идеи, които защитават изследователската хипотеза.

Въведението започва с убедителна обосновка на актуалността на темата и представяне на изходната хипотеза. Обектът и предметът на изследване са коректно дефинирани. Като основна цел на дисертационния труд е посочено да бъдат идентифицирани начините, по които туристическият мит за земния рай се проявява, пресъздава, ре-контекстуализира, и

консумира в модерен и постмодерен контекст. Това следва да послужи за обосновка на тезата, че присъствието на мита за земния рай като туристическо въображаемо е един от аспектите, които илюстрират прехода от модерен към пост-модерен туризъм. Методологията е конструирана адекватно спрямо поставените цели.

Първа глава поставя теоретичната рамка на изследването, като проследява развитието на концепцията за автентичност през призмата на туризма. Представено е историческото развитие с най-важните подходи: дебатът от 70-те години на 20 век, който подлага на съмнение търсенето на автентичност като мотивация за туристическо пътуване, обективисткият подход, при който автентичността е вътрешно присъща на обекта, конструктивисткият, където реалността се разглежда като социална конструкция, пост-модернисткия и екзистенциалисткия подход. По отношение на постмодернисткото схващане за автентичност е представена една крайна позиция, че концепциите за автентичност са неприложими, изхождайки от идеята за симулакрум (копие без оригинал), което не е съвсем точно. В действителност, постмодерното схващане за автентичност в голяма степен отхвърля обективистката перспектива, но не отрича екзистенциалисткия подход, който е представен изключително добре в следващите страници на дисертацията. В трети параграф концепцията за автентичност е поставена в контекста на идеята за туризма като индустрия на преживяванията с ясно представяне на ролята на автентичността (предимно в контекста на постмодерния турист). В четвърти параграф е концептуализирано понятието „туристически мит“, с разграничение между модерен и постмодерен, което е от особено значение предвид съдържанието на трета глава (тематичните паркове като проявление на постмодерния туризъм). Изложението се отличава със задълбоченост и ясно изразена критична мисъл и сама по себе си тази част от

дисертационния труд има безспорен принос към обогатяване на научната литература по темата в концептуално отношение.

Втора глава е посветена на концепцията за мита за земния рай, разгледана през призмата на туризма. И тук, както и в първа глава, докторантът демонстрира отлични умения за критичен анализ на научната литература по темата. Изложението започва с представяне на основните елементи на мита за земния рай, които по-късно се конкретизират в контекста на постмодерния туризъм. Застъпва се тезата, че туристическите митове оказват съществено влияние върху туристическата мотивация и участват в изграждане на имиджа на определени типове туристически дестинации. Като илюстрация на гореизложеното са представени няколко типични примера за дестинации, маркетирани и възприемани като тропически рай, с препратка към понятията екзотика и автентичност. Втора глава завършва с описание на явлението „фантазни дестинации“, което служи и за въведение в обекта на дисертационния труд, изследван в трета глава – тематичните паркове като постмодерно туристическо пространство.

В последната глава на дисертационния труд в най-голяма степен проличава способността на автора да провежда самостоятелно научно изследване. Фокусът тук е поставен върху тематичните паркове и по-специално замъка „Влюбен във вятъра“, който, както правилно отбелязва докторантът, носи голяма част от характеристиките на тематичен парк. Анализът се базира както върху съдържание (визуално и вербално) от официалния сайт и фейсбук страницата на обекта (перспектива на предлагането), така и на отзиви на посетители в социалните медии (перспектива на търсенето). Проучването представлява безспорен принос към научната литература по темата със своята оригиналност по отношение както на разглеждания обект, така и подхода към неговото изследване.

В заключението се обобщават теоретичните въпроси, засегнати в дисертацията – търсенето на автентичност като бягство от негативните последици на модерността, разрывът между тази нужда и възможността да бъде удовлетворена в рамките на туристическото пътуване, ролята на туризма като среда за създаване и консумиране на митове. Представени са и основните изводи от проучването.

Представеният автореферат отразява коректно съдържанието на разработката и съдържа всички необходими компоненти. В допълнение към дисертационния труд са представени и шест публикации.

Така представената дисертация представлява стойностно научно изследване с несъмнен принос към концептуализирането на постмодерните туристически пространства и по-специално ролята и проявленията на мита за земния рай в търсенето на автентичност. Проучването на конкретния обект – замъкът в Равадиново, се отличава с оригинална авторова интерпретация и категорично запълва празнина в изследванията в тази област в България.

Горещо препоръчвам дисертацията да бъде издадена, за да получи по-голяма публичност. Тъй като познавам текста и във варианта, представен на предварителното разглеждане, бих могла да отправя следната по-скоро техническа препоръка: част от снимките, които в настоящия вариант се намират в приложения, биха обогатили анализа, ако се впишат в основния текст – в особена степен това се отнася за трета глава. Макар и едно от предложенията в предварителното ми становище да се отнася до намаляване на снимковия материал и по-ясно позоваване и коментар към него в текста, смятам, че преместването на всички графични изображения в приложения по-скоро ощетява стойността на работата.

3. Заключение

Представените от Ива Иванова документи отговарят на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за неговото приложение за придобиване на ОНС „Доктор“. Дисертационният труд представлява самостоятелно научно изследване с висока стойност и значими приноси. Въз основа на гореизложеното давам положителна оценка и предлагам на неговия автор Ива Иванова да бъде присъдена научната и образователна степен „доктор“ в професионално направление 3.1. *„Социология, антропология и науки за културата“*.

20.07.2020

Благоевград

Изготвил:

/доц. д-р Илинка Терзийска/